

егоїзму, виховання почуття міри у вчинках та думках, духовний розвиток. Церква здатна зміцнювати моральні засади політичної діяльності, сприяти усвідомленню необхідності гуманізації політичних актів, формуванню гуманного ставлення до інших членів суспільства.

Церква, на думку вчених, може контактувати з політикою тільки як посередник у поєднанні політики і моралі. Сьогодні християнська Церква здійснює інтегруючу та миротворчу місію в зовнішній політиці держави. Вона приймає дипломатичних представників з різних країн, посилає власних легатів. Адже Церква завжди була духовним орієнтиром милосердя і співчуття до знедолених, виступала носієм ідеї ненасильництва і терпимості [6, с.185].

Отже, Церква є універсальним соціальним інститутом для своїх членів. Вона повинна сприяти тільки позитивним змінам, які відбуваються у політичному житті України, своїм прикладом спонукати громадян нашої держави до активної участі у політичній сфері.

Використані джерела інформації:

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України, 28 черв. 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. - № 30.
2. Александр Кырлежев, „Церковь и политика”, по материалам журнала “Церковно-общественный вестник”, № 5, 12/1996, № 8, 01/1997.
3. Степовик Д. Людина, Церква і держава: питання статусу. // Права людини в Україні – К.: 1996.
4. Слободянюк П. Українська Церква: історія руїни і відродження. Наукове видання присвячене 2000-літтю Різдва Христового. // Хмельницький. –2000. – с266.
5. Курас І.Ф., Рибачук М.Ф., Кирюшко М.І., Фещенко П.І. Релігія і політика в сучасній Україні. – К., Ін-т. пол. і етнонац. досліджень НАНУ, 2000.- 272с.
6. Права людини в Україні. Інформаційно-аналітичний бюлетень Українсько-Американського Бюро захисту прав людини: Випуск 13. – Київ-Харків, Міжнародний фонд “Відродження”, - 1995. – 88с.

Рецензент: Зелінський М.Ю., к.філос.н.

УДК 351:002.8

Власенко О.С.,

ст. викладач кафедри менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності
Академія муніципального управління

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ

У статті розкривається роль державного регулювання розвитком національної інноваційної системи у забезпеченні реалізації курсу на розвиток економіки України за інноваційною моделлю.

В статті розкривається роль державного регулювання розвитком національної інноваційної системи в забезпеченні реалізації курсу економіки України по інноваційній моделі розвитку.

The paper disclosed the role of state regulation of national innovation system to ensure implementation of the course of development of Ukraine for innovation model.

Постановка проблеми У сучасному світі якість управління інноваційними процесами стає визначальним фактором конкурентоспроможності національних економік. В Україні за останні півтора десятка років спостерігається технологічне відставання від розвинених країн, і, як наслідок, зниження конкурентоспроможності економіки нашої країни, гальмування розвитку високотехнологічних галузей промисловості, зниження якості робочої сили. Причина цього полягає у непослідовності проведення науково-технологічної та інноваційної політики та низькій ефективності і якості міжвідомчої координації. Збереження таких тенденцій в подальшому може призвести до остаточного вибуття України із числа економічно розвинутих країн світу.

Аналіз наукового доробку. Протягом останніх років дослідженню процесів державного управління інноваційною діяльністю, науково-технічної та інноваційної політики України та її адаптованості до сучасних глобалістичних викликів приділяли багато уваги як вітчизняні науковці (В.Бакуменко, В.Геєць, І.Єгоров, В.Кириленко, В.Мунтіян, О.Попович, В.Семиноженко, В.Соловійов, Л.Федулова та ін.), так і зарубіжні (Александр Баковскі, Елізео Бойто, Ханнес Лео, Гудрун Румпф та ін.).

Аналіз літературних джерел показує, що державне управління інноваційною діяльністю потребує системного підходу і базується на теорії національних інноваційних систем (НІС), яку було розроблено у 90-х роках [22, с.18]. Тому, такий важливий аспект як державне регулювання НІС України в сучасних умовах глобалістичних викликів ще не одержав необхідного рівня теоретико-практичного обґрунтування.

Мета та задачі дослідження. Метою статті є розкриття ролі державного регулювання розвитком НІС у забезпеченні реалізації курсу на розвиток економіки України за інноваційною моделлю. Для цього потрібно проаналізувати нормативно-правову базу у сфері інноваційної діяльності як основи для проведення науково-технічної та інноваційної політики; дослідити вплив реалізації науково-технічної та інноваційної політики України на динаміку частки інноваційно-активних підприємств та рівень конкурентоспроможності економіки країни серед інших країн світу; проаналізувати світовий досвід проходження етапів розвитку науково-технічної та інноваційної політики та її реалізацію на сучасному етапі.

Виклад основного матеріалу. Курс на розвиток економіки України за інноваційною моделлю було проголошено ще 17 років тому. А саме, через підписання Угоди про партнерство та співробітництво з Європейськими співтовариствами 14 червня 1994 року [1], яка вступила в силу 1 березня 1998 року. У тому ж році (1998 р.) Президентом України було підписано Указ «Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу» [2]. Ці перші два документи мали важливе значення, так як ними вперше нові (наукові)

знання та процеси їх продукування і комерційного використання визналися як головне джерело економічного зростання країни.

Обрання такого курсу означає, що в Україні головним джерелом стійкого економічного зростання, мають стати нові наукові знання, їх продукування, комерційне застосування та отриманий технологічний досвід. Проте, незважаючи на те, що в Посланні Президента України [3] чітко було названо головний визначальний пріоритет держави, впродовж багатьох років процесу впровадження курсу розвитку економіки України за інноваційною моделлю особливої уваги та активності з боку виконавчої влади не виявлялось.

В Україні інноваційна діяльність регулюється спеціальним законодавством. Спеціальне Законодавство України у сфері інноваційної діяльності базується на Конституції України [4] і таких основних Законів України: „Про наукову і науково-технічну діяльність” [5], „Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки” [6], „Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України” [7], „Про інноваційну діяльність” [8], „Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні” [9], „Про наукову і науково-технічну експертизу” [10], „Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків” [11], „Про спеціальну економічну зону „Яворів” [12], „Про інвестиційну діяльність” [13], „Про Загальнодержавну комплексну програму розвитку високих наукоємних технологій” [14], „Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій” [15] та інших законодавчих актів, що регулюють суспільні відносини у цій сфері.

- Перший законодавчий акт незалежної України з питань науки і науково-технічної діяльності було прийнято у 1991 році (тобто майже за п'ять років до Конституції). Це був Закон України «Про основи державної політики у сфері науки і науково-технічної діяльності» [16]. В країнах СНД він був у багатьох відношеннях піонерським, так як в ньому було вперше вказано, що «розвиток науки і техніки є визначальним фактором прогресу суспільства, підвищення добробуту його членів, їх духовного та інтелектуального зростання» [16], тому і обумовлений необхідністю пріоритетної державної підтримки. І мета цього закону направлена на «врегулювання відносин, пов'язаних з науковою і науково-технічною діяльністю, та створення умов для підвищення ефективності наукових досліджень і використання їх результатів для забезпечення розвитку усіх сфер суспільного життя» [16].

Прийнятий закон закладав основи державної політики в науково-технологічній сфері, визначав основні механізми її формування та реалізації. Проте, втілення його в життя відбувалося в період тяжкої економічної кризи, різкого спаду виробництва і зумовленого цим спадом на науку... Поступово більша частина передбачених законом пільг була відмінена або «тимчасово призупинена». Обсяги фінансування науки та

підтримка державних науково-технічних програм з пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки падали з року в рік [17].

Взагалі, аналіз нормативно-правової бази України у сфері науково-технічної та інноваційної діяльності за роки її незалежності, попри всі недоліки та недоробки в створенні його правового поля, все ж таки, дає підстави стверджувати, що мінімальна правова база для практичної її реалізації існує (табл.1).

Таблиця 1.

Основна законодавча база інноваційної діяльності України

№ п/п	Назва нормативно-правового акту	Номер нормативно-правового акту	Дата нормативно-правового акту
Закони України			
1.	"Про наукові парки"	№ 1563-VI	від 25.06.2009
2.	„Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій”	№ 143-V	від 14.09.2006
3.	"Про Загальнодержавну комплексну програму розвитку високих наукоємних технологій"	№ 143-V	від 09.04.2004
4.	„Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні”	№ 433-IV	від 16.01.2003
5.	«Про інноваційну діяльність»	№ 40-IV	від 04.07.2002
6.	„Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки”	№ 2623-III	від 11.07.2001
7.	„Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України”	№ 1602-III	від 23.03.2000
8.	„Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків”	№ 991-XIV	від 16.07.1999
9.	Конституція України		від 28.06.1996
10.	«Про наукову та науково-технічну експертизу»	№ 51/95- ВР	від 10.02.1995
11.	„Про наукову і науково-технічну діяльність”	№ 1978-XII	від 13.12.1991
12.	„Про інвестиційну діяльність”	N 1560-XII	від 18.09.1991
Постанови Верховної Ради України			
13.	«Концепція науково-технологічного та інноваційного розвитку України»	№ 916-XIV	від 13.07.1999
14.	«Про Рекомендації парламентських слухань на тему: «Національна інноваційна система України: проблеми формування та реалізації»»	№ 1244-V	від 27.06.2007
15.	“Про проведення парламентських слухань на тему: “Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів”	№ 965-VI	від 17.02.2009
Указ Президента України			
16.	«Стратегія інтеграції України до Європейського Союзу»	№ 615/1998	від 11.06.1998
Постанови Кабінету Міністрів України			
17.	“Про затвердження державної цільової програми розвитку системи інформаційно-аналітичного забезпечення реалізації державної інноваційної політики та моніторингу стану інноваційного розвитку економіки”	№ 439	від 07.05.2008
18.	«Про затвердження Державної цільової економічної програми «Створення в Україні інноваційної інфраструктури» на 2009-2013 роки»	№447	від 14.05.2008

№ п/п	Назва нормативно-правового акту	Номер нормативно-правового акту	Дата нормативно-правового акту
19.	“Про затвердження Державної програми прогнозування науково-технологічного розвитку на 2008-2012 роки”	№ 1118	від 11.09.2007
	Розпорядження Кабінету Міністрів України		
20.	“Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи”	№ 680-р	від 17.06.2009

Однак, на нашу думку суттєвим недоліком є те, що відсутність системного підходу в процесі державного управління інноваційним розвитком економіки всі зусилля у створенні законодавчої бази не

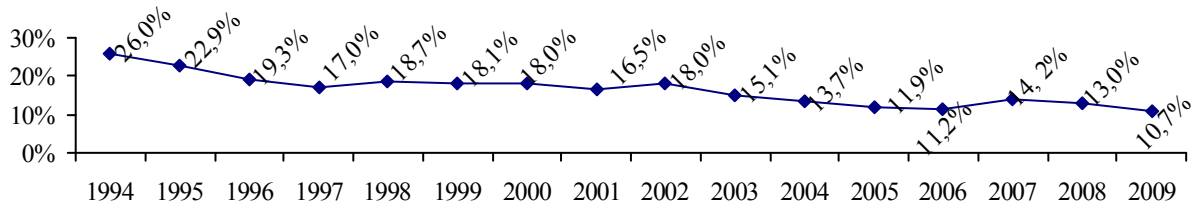

Рисунок 1. Динаміка частки інноваційно-активних підприємств в Україні

призводить до отримання очікуваного ефекту. Що, безумовно, впливає на характер та результативність державної політики у сфері науки, техніки та інновацій. І, внаслідок непослідовності у проведенні та низької ефективності державної науково-технічної та інноваційної політики спостерігається тенденція щодо подальшого відставання України у технологічному розвитку від розвинутих країн світу. Зменшується кількість інноваційно-активних підприємств (Рис.1), гальмується розвиток високотехнологічних галузей промисловості і, в результаті, знижується рівень конкурентоспроможності національної економіки. Так, за рейтингом Всесвітнього економічного форуму 2009-2010рр. щодо визначення рівня конкурентоспроможності економіки, Україна зайняла 82 місце серед 133 країн [20].

На нашу думку, розв'язання проблеми падіння рівня конкурентоспроможності економіки України може бути вирішено через застосування системного підходу до реалізації науково-технічної та інноваційної політики.

Проаналізуємо світовий досвід щодо впровадження науково-технічної та інноваційної політики. Науково-технічна та інноваційна політика як область державної політики кардинально змінилася за останні десятиріччя, оскільки зростає важливість розуміння зв'язків між економічним розвитком, інноваціями і технологічними змінами. Через посилення значущості ролі інноваційних систем, науково-технічна та інноваційна політика стає не просто галуззю науки і технології, а вже окреслюється як окрема державна політика зі своїми завданнями та перспективами. Науково-технічна та інноваційна політика в своєму розвитку пройшла три етапи [22].

Перше покоління трактувало інновацію як лінійний процес. Базові дослідження ґрунтувались на науково-дослідних та дослідно-конструкторських роботах. Метою яких була реалізація продуктів або послуг, створених за допомогою інноваційних технологій. Потім, як показали дослідження, інноваційний процес почав розглядатися як інтерактивно-взаємодіюча інноваційна модель. Фірми почали взаємодіяти з різними зовнішніми організаціями і сильно стали залежати від своїх власних ланцюжків створення вартості на продукти.

Наступне, друге покоління інноваційних систем базувалося на теорії національних інноваційних систем (НІС), яка була розроблена у 90-ті роки минулого сторіччя. Інноваційна політика стає більш динамічною і потребує розширення своєї традиційної платформи (науково-технічної та інноваційної) до більш загальної, в якій можуть брати участь безліч міністерств країни.

Два попередні покоління інноваційної політики базувалися на науці та технологіях як джерелах інноваційних ідей і проєктів. Інноваційна політика, як правило, не була конкретною областю політики держави і, тому, зазнавала труднощі у досягненні свого "місця під сонцем", тобто у одержанні заступництва якогось державного міністерства.

Третє покоління інноваційної політики включає в себе більш широкую спрямованість, в якій впровадження інновацій стимулюються урядом [21]. Вона ґрунтується на її горизонтальній ролі у забезпеченні стратегічних зв'язків серед міністерств та інституційних структур для забезпечення постійної діяльності та адаптації в контексті сталого соціально-економічного розвитку. У третьому поколінні інноваційної політики інновації, як правило, розглядаються з точки зору економічного зростання. І в цій ситуації «горизонтальній» інноваційній політиці необхідно збалансувати цей імператив з іншими, іноді суперечливими областями політики таких, як соціальні або екологічні.

Слід відмітити, що Україна тільки розпочинає входження до другого етапу розвитку інноваційної політики. І на сучасному етапі суттєвим кроком вперед щодо інноваційного розвитку країни, стало схвалення Кабінетом Міністрів України Концепції розвитку національної інноваційної системи [18]. Цією Концепцією визначається, що національна інноваційна система (НІС) - це сукупність законодавчих, структурних і функціональних компонентів (інституцій), які задіяні у процесі створення та застосування наукових знань та технологій і визначають правові, економічні, організаційні та соціальні умови для забезпечення інноваційного процесу.

Метою розвитку національної інноваційної системи - є створення умов для підвищення продуктивності праці та конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників шляхом: технологічної модернізації національної економіки; підвищення рівня інноваційної активності вітчизняних товаровиробників; виробництва інноваційної продукції;

застосування передових технологій; застосування методів організації та управління господарською діяльністю для покращення добробуту людини та забезпечення стабільного економічного зростання.

НІС складається із таких підсистем: державне регулювання НІС, освіта, генерація знань, інноваційна інфраструктура, виробництво (Рис.2).

Рисунок 2. Структура національної інноваційної системи та відображення взаємозв'язку між її підсистемами

Підсистема державного регулювання НІС складається із законодавчих, структурних та функціональних інституцій і встановлює та забезпечує дотримання норм, правил, вимог в інноваційній сфері та взаємодію всіх інших підсистем НІС. Першочергові задачі державного регулювання НІС полягають у вирішенні проблем розвитку НІС в Україні, які призводять до: зниження рівня технологічного та інноваційного потенціалу національної економіки; втрачання перспектив забезпечення його розширеного відтворення; зниження конкурентоспроможності вітчизняних товаровиробників.

У загальному вигляді проблеми розвитку НІС в Україні є такі:

1. Не визначені основні засади державної політики.
2. Неefективне державне регулювання розвитку НІС за такими напрямками: формування інституційного забезпечення інноваційного розвитку національної економіки; реалізація пріоритетних напрямів розвитку науки і техніки та інноваційної діяльності; програмно-цільове фінансування науково-технічної та інноваційної діяльності; підтримка підприємницької діяльності у сфері інноваційної діяльності та трансферу технологій.
3. Дії центральних органів виконавчої влади не координуються, має місце дублювання їх функцій.

Зазначені проблеми вирішуються шляхом забезпечення координації діяльності органів виконавчої влади, громадських та наукових інституцій за допомогою такого інструменту підвищення рівня конкурентоспроможності економіки країни як Концепція НІС [18].

Концепція національної інноваційної системи ставить перед собою за мету - підвищення конкурентоспроможності національної економіки.

Очікуваним результатом має стати покращення добробуту людини та забезпечення стабільного економічного зростання.

Реалізація Концепції НІС здійснюється шляхом розроблення кожні три роки плану заходів щодо розвитку національної інноваційної системи та забезпечення його виконання. Концепція визначає завдання розвитку підсистем НІС на термін до 2025 року за такими напрямками як: створення конкурентоспроможного вітчизняного сектору наукових досліджень і розробок та забезпечення умов для його розширеного відтворення; розвиток інноваційної інфраструктури; створення ефективної системи державної підтримки модернізації економіки на основі технологічних інновацій; підвищення рівня інноваційної культури суспільства.

Перед підсистемою державного регулювання розвитком НІС поставлені основні завдання (табл.2).

Таблиця 2.

Основні завдання державного регулювання розвитку національної інноваційної системи за напрямками

№ п/п	Назва напрямку	Основні завдання
1.	Створення конкурентоспроможного вітчизняного сектору наукових досліджень і розробок та забезпечення умов для його розширеного відтворення	<ul style="list-style-type: none"> - Забезпечення інноваційної спрямованості системи освіти - Підвищення результативності вітчизняного сектору наукових досліджень і розробок з метою посилення його ролі у забезпеченні інноваційного розвитку національної економіки
2.	Розвиток інноваційної інфраструктури	<ul style="list-style-type: none"> - Забезпечення розвитку системи фінансово-кредитної підтримки реалізації конкурентоспроможних науково-технічних та інноваційних програм і проєктів - Забезпечення розвитку виробничо-технологічної інноваційної інфраструктури - Забезпечення розвитку ефективної інформаційно-аналітичної та експертно-консалтингової інфраструктури інноваційної діяльності - Створення умов для трансферу технологій та підвищення ефективності охорони прав інтелектуальної власності
3.	Створення ефективної системи державної підтримки модернізації економіки на основі технологічних інновацій	<ul style="list-style-type: none"> - Упровадження відповідно до норм Європейського Союзу та СОТ прозорого та ефективного механізму стимулювання та державної підтримки провадження науково-технічної та інноваційної діяльності суб'єктами господарювання - Упровадження ефективного механізму державно-приватного партнерства, спрямованого на досягнення високого рівня конкурентоспроможності вітчизняної продукції на світовому ринку в окремих секторах наукоємного виробництва переважно на основі впровадження вітчизняних технологій - Забезпечення підтримки та захисту національного виробника
4.	Підвищення рівня інноваційної культури суспільства	<ul style="list-style-type: none"> - Формування позитивного ставлення до інновацій у суспільстві - Розвиток кадрового потенціалу у сфері інноваційної діяльності

Виконання завдань розвитку національної інноваційної системи, визначених цією Концепцією, дасть змогу до 2025 року суттєво підняти рівень конкурентоспроможності України:

Підсистема державного регулювання НІС в Україні стикається з проблемами, що стосуються координації. Головні труднощі у координації підсистем НІС пов'язані з політичними причинами, такими як, наприклад, велика кількість агенцій, що мають різну юрисдикцію та змагаються за обмежені ресурси, та небажання таких агенцій передавати управління своєю діяльністю у разі реорганізації. В Україні управління інноваційною системою здійснюється різним міністерствами, агентствами та комітетами, жодне з яких не несе повною мірою відповідальності за інноваційну політику в якості представника держави. Координація діяльності різних гравців у власних сферах та поза ними (горизонталізація) є складним та динамічним процесом, який повинен враховувати внутрішні та зовнішні фактори і сфери впливу. Політика науково-технічного, технологічного та інноваційного розвитку, є продуктом еволюційного процесу розвитку, де головною рушійною силою є управління. У якій баланс між різними інструментами означає вирівнювання впливу існуючих заходів, доступних джерел та політичних цілей. Наприклад, у країнах-членах ЄС спостерігається належний рівень координації. Вони практикують тісні зв'язки та постійні обговорення з координаційними органами за участю всіх зацікавлених осіб та організацій. В Україні не існує формальних зв'язків, як і в інших слабо керованих та організованих національних інноваційних системах [19].

Так, система інноваційного управління в Україні характеризується постійними змінами, особливо на вищому виконавчому рівні, що є наслідком переходу від централізованої системи, де не існувало відносин споживач – виробник, за винятком військового сектору, а також зволіканням із проведенням інтегрованої реструктуризації національної інноваційної системи з орієнтацією на глобалізовану економіку та нові групи цінностей.

Світовий досвід показує, що одна із тенденцій розвитку в країнах-членах ЄС тяжіє до використання агентств з метою розв'язання проблем, збільшення ефективності, вживання заходів для підвищення результативності інновацій. Ця тенденція також була відображена в Україні разом із створенням Державного агентства України з інвестицій та інновацій, методичне керівництво яким було передано у 2008 році Міністерству економіки. Більше того, на основі парламентського рішення (закону) всі спеціалізовані державні агентства стали підпорядковуватися різним міністерствам.

У цьому аспекті, слід зазначити, що розподіл обов'язків, функцій та прав між політичними секторами може бути непродуктивним: послідовна інноваційна політика може передбачати залучення до реалізації цілей інноваційної політики різних політичних сил. Така практика часто називається багатоцільовою політикою і загалом може бути корисною, хоча у деяких випадках створює ризик втрати ефективності або дублювання зусиль. Більше того, вона може привести до боротьби за

обмежені ресурси між міністерствами, які відповідають за певні політичні сектори, оскільки в Україні управління національною інноваційною системою залишається роздрібним та неефективним, а ролі, обов'язки та фінансові зобов'язання різних державних органів не мають чіткого визначення. Тому в Україні за період 1998-2008 року було ініційовано більше 200 програм, які вимагали державного фінансування. Більшість з них не отримали жодних коштів. Фінансування, погоджене Парламентом, часто припинялося під час розподілу коштів при щорічному затвердженні державного бюджету [19].

Висновки. Впровадження державою інноваційної політики є складним і динамічним процесом в сучасних глобалістичних тенденціях світової спільноти. І, безумовно, в таких умовах особливо відчуваються проблеми, які викликані безсистемністю і непослідовністю державного регулювання інноваційними процесами. Рішення цих проблем потребують системного підходу. Мінімальна правова база для практичної реалізації науково-технічної та інноваційної діяльності існує. Але відсутність системного підходу в процесі державного управління інноваційним розвитком економіки зумовлює непослідовний та неефективний характер державної науково-технічної та інноваційної політики, що приводить до подальшого відставання України у технологічному розвитку від розвинутих країн світу. Світовий досвід підказує, що на сучасному етапі найефективнішою формою державного управління інноваційним розвитком є створення НІС. На наш погляд, розвиток національної інноваційної системи в Україні також може стати тим фундаментом, на основі якого Україна матиме можливість реалізувати на практиці обраний курс розвитку економіки за інноваційною моделлю, проголошений ще у 1994 році. І в цьому аспекті державне регулювання НІС починає грати одну із найважливіших функцій в процесі управління національним інноваційним розвитком.

Використані джерела інформації:

1. Закон України «Про ратифікацію Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими співтовариствами та їх державами-членами» від 10.11.94, № 237/94// Офіційний вісник України від 29.06.2006 – 2006 р., № 24, стор. 203, стат. 1794, код акту 36000581/2006.
2. Указ Президента України «Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу» від 11.06.98 р. № 615/98// Урядовий кур'єр від 18.06.98 р.
3. Україна: поступ у ХХІ століття. Стратегія економічного та соціального розвитку на 2000-2004 роки. Послання Президента України до Верховної Ради України, 2000 р.
4. Конституція України //Відомості Верховної Ради України від 23.07.1996 - 1996 р., № 30, стаття 141
5. Закон України „Про наукову і науково-технічну діяльність” № 1978-ХІІ від 13.12.91 // Відомості Верховної Ради України від 24.03.1992 - 1992 р., № 12, стаття 165
6. Закон України „ Про пріоритетні напрямки розвитку науки і техніки” від 11 липня 2001 року, № 2623-ІІІ // Відомості Верховної Ради України від 30.11.2001 - 2001 р., № 48, стаття 253

7. Закон України „Про державне прогнозування та розроблення програм економічного та соціального розвитку України” від 23 березня 2000 року № 1602-III // Відомості Верховної Ради України від 23.06.2000 - 2000 р., № 25, стаття 195
8. Закон України від 2002.04.07, № 40-IV “Про інноваційну діяльність” // Відомості Верховної Ради України від 06.09.2002 - 2002 р., № 36, стаття 266
9. Закон України „Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні” від 16 січня 2003 року, № 433-IV // Відомості Верховної Ради України від 28.03.2003 - 2003 р., № 13, стаття 93
10. Закон України від 10.02.1995 № 51/95 «Про наукову і науково-технічну експертизу» // Відомості Верховної Ради України від 28.02.1995 - 1995 р., № 9, стаття 56
11. Закон України від 1999.07.16, № 991-XIV "Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків" // Відомості Верховної Ради України від 08.10.1999 - 1999 р., № 40, стаття 363
12. Закон України „Про спеціальну економічну зону „Яворів” // Відомості Верховної Ради України від 16.04.1999 - 1999 р., № 15, стаття 82
13. Закон України "Про інвестиційну діяльність" від 18.09.1991 N 1560-XII // Відомості Верховної Ради України від 19.11.1991 - 1991 р., № 47, стаття 646
14. Закон України „Про Загальнодержавну комплексну програму розвитку високих наукоємних технологій” // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004, N
15. Закон України „Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій” // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2006, N 45, ст.434
16. Закон України «Про основи державної політики у сфері науки і науково-технічної діяльності» від 13 грудня 1991 року № 1977 // Збірник законодавчих та нормативних актів України в сфері науки і науково-технічної діяльності. К.: УкрІНТЕІ, 1997. – С.1630.
17. Попович О.С. Науково-технологічна та інноваційна політика: основні механізми формування та реалізації / Під ред. д-ра екон. наук, проф. Б.А. Маліцького.- К.: Фенікс, 2005. – 226 с.
18. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.06.2009 року №680-р “Про схвалення Концепції розвитку національної інноваційної системи”.
19. Програма EuropeAid Європейського Союзу в Україні: Вдосконалення стратегій, політики та регулювання інновацій в Україні. Другий звіт про хід виконання проекту // EuropeAid/127694/C/SER/UA. – К.: Louis Berger, Intrasoft International SA, Logotech SA, Advansis Oy, Athens Network of Collaborating Experts, 2010.
20. Global Innovation Index: Report.- <http://www.globalinnovationindex.org/gii/main/analysis/showcountrydetails.cfm>
21. showcountrydetails.cfm
22. Lengrand, Louis *et al.*, (2002), “Innovation Tomorrow, Innovation Policy and the Regulatory Framework: Making Innovation an Integral Part of the Broader Structural Agenda”, DG Enterprise, October.
23. Governance of Innovation Systems: Synthesis Report.- OECD, OECD Publication printed in France, 2005.-Vol.1.- 117 p.

Рецензент: Бакуменко В.Д., д.держ.упр., професор.